

EN KRISTEN MÄNNISKAS FRIHET

Befriad för att stödja andra

Martin Luther insåg en dag att det goda förhållandet mellan Gud och människa inte är något som vi själva kan åstadkomma. Han kom fram till att den fritt flödande gudsrelationen, rättfärdigheten, är en gåva som Gud skänker helt gratis till människan genom tron.

Luther hade studerat intensivt. Han brottades med hela bibelböcker och med enskilda bibelverser när han som professor vid universitetet i Wittenberg förberedde sina föreläsningsserier om Psaltaren, Galaterbrevet, Romarbrevet och Hebreerbrevet. En dag hände det plötsligt. Bibelordet öppnade sig för honom på ett nytt sätt.

Gud vill att vi ska älska varandra. Den kristna människan befrias därför genom tron till ett kärleksfullt handlande gentemot sina medmänniskor.

Luthers reformatoriska upptäckt

Luthers insikt brukar kallas för hans reformatoriska upptäckt. Inget vet exakt när den ägde rum. Vissa tror att det var så tidigt som 1513. Andra menar att det var så sent som 1520. Vanligtvis antar man att Luthers insikt drabbade honom 1518 eller 1519, alltså strax efter att han hade offentliggjort sina 95 teser mot avlatshandeln. Oavsett när upptäckten ägde rum kom händelsen att prägla Luthers liv och teologi på ett mycket genomgripande sätt. I skriften *Om en kristen människas frihet* från 1520 sammanfattar Luther vad han har kommit fram till.

Boken är inte särskilt tjock. Den har översatts till många språk. Den svenska utgåvan från 2011 omfattar 48 sidor. Skriften tillkom ursprungligen på uppmaning av den påvliga kammarherren Karl von Miltitz som försökte medla i den växande konflikten mellan påven och Martin Luther. 1520 hade påven förklarat att han tänkte bannlysa Luther om han inte tog tillbaka delar av det han hade sagt. Karl von Miltitz lyckades få Luther att skriva *Om en kristen människas frihet* som en redogörelse för hur han förhöll sig till kyrkans lära.

Boken skickades tillsammans med ett följebrev till påven Leo X. Men påven blev av allt att döma inte särskilt imponerad. Luther bannlystes nämligen året därpå. Andra läsare var dock betydligt mer positivt inställda till Luthers redogörelse. Som teologisk traktat och som uppbyggelse-litteratur kom Luthers skrift att bli en klassiker.

En tvåfaldig frihet

Luthers huvudpoäng i boken är att en kristen människa äger en tvåfaldig frihet genom sin tro på Jesus Kristus. Den första friheten hänger nära samman med Luthers reformatoriska upptäckt, alltså hans insikt om att människan rättfärdiggörs endast av tro, inte genom sina egna gärningar.

Luther betonar att när människan hör evangeliet, det vill säga det glada och befriande budskapet om Jesus Kristus, kan Gud väcka en förtröstansfull tillit i henne som medför att hon befrias från synden, skulden och döden.

Enklast kan detta förklaras som att Jesus och människan genom tron förenas till en enda person. Jesus tar över de gudsskiljande egenskaper som utmärker människan och som leder till hennes död; ondska, synd och skuld. Människan får i sin tur del av Kristi gudomliga egenskaper; rättfärdighet, odödlighet och kärlek. Växlingen kallas ibland för det saliga bytet eller det lyckliga bytet. Bytet innebär att Jesus får människans synd och skuld medan människan i sin tur får nytt liv och nya livsmöjligheter genom Jesus.

Vara en Kristus för andra

Den andra frihet som en kristen människa äger hänger ihop med att hon genom tron får del av Kristi kärlek, menar Luther. Kristi kärlek väcker i henne lusten att leva som Gud vill. Gud vill att vi ska älska varandra. Den kristna människan befrias därför genom tron till ett kärleksfullt handlande gentemot sina medmänniskor. Hon vill och får vara en Kristus för andra. Hon försöker hjälpa andra, inte

för att Gud ska tycka om henne och belöna henne med syndernas förlåtelse och evigt liv, utan för att Gud ger henne detta genom tron. Den kärlek som hon får ta emot från Gud blir en drivkraft som gör att hon försöker göra gott gentemot andra.

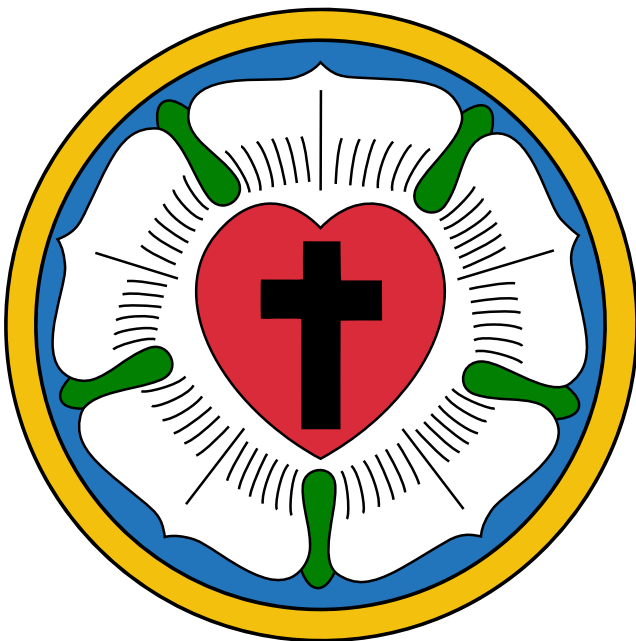
KARIN JOHANNESSON

SAMTALSFRÅGOR

Martin Luther betonade hur viktigt det är med omsorg om våra medmänniskor. När riskerar omsorgen om andra att bli hämmande krav istället för frihet?

Enligt Luther är tilliten till Jesus Kristus helt avgörande för den goda gudsrelationen. Innebär det att människor som tillhör andra religiösa traditioner än den kristna nedvärderas?

Luther menade att Gud kan väcka människans tro när hon hör evangeliet, det vill säga det glada och befriande budskapet om Jesus Kristus som är anledningen till att vi firar gudstjänst. Hur kan gudstjänsten behöva förnyas för att fler människor ska få chansen att höra evangeliet?

Lutherrosen sammanfattar friheten

En kristen människas frihet, så som den framställs av Martin Luther, kan sammanfattas med hjälp av Lutherrosen som utformades enligt Luthers egna anvisningar. I centrum står det svarta korset, symbolen för den korsfäste Jesus som tog på sig straffet för våra synder och besegrade döden och ondskan å våra vägnar genom sin uppståndelse. Det röda hjärtats tro riktar sig mot Jesus. Genom tron gör Jesus det röda hjärtats kärlek levande, något som bland annat visar sig i kärleksfull omsorg om medmänniskor. De vita rosenbladen bär änglarnas färg och står för den glädje, tröst och frid som tron ger oss. Friden känns inte alltid men den finns där också när livet är svårt och när det är besvärligt att älska andra människor. Rosens blå bakgrundsfärg påminner om att trons liv är början på den himmelska glädjen, den salighet som varar i evighet och som den gyllene ring som omger Lutherrosen får symbolisera.

Illustration: Daniel Csörföly